

pamentu minunea minuniloru: mórtea si inviarea Domnului. Au trecutu acum multi secli, de cand Fiulu Celui Pré Inaltu a descinsu din inaltimea Ceriului, a luatú tipulu servului, s'a umilitu pre Sene pana lá mórte, éra mórtea crucii, cu scopu, ca se satisfaca dreptatii eterne a lui Ddiéu, si se salveze némulu omenescu.

Ceriule! mare ti-este bunatatea si nespusa indurarea, dar omenimea nu voiesce se o intielega.

Au trecutu atáti'a secli, de cand Celu ce tiene tóte a statu pironitu pe cruce pentru peccatele nóstre. Dar lume amagita! Tu si astadi continui a te tavalí ca si mai nainte in nomolulu peccatorulu tale.

Precum odinióra egoismulu cu fetii lui: mandri'a, lacomi'a, vitiulu si coruptiunea, rupsese legatur'a dintre omu si Ddiéu: tocma asia ne sbuciuma puterea de viétia, ne nimicesce, si astadi resboiulu celu dintre noi, ur'a fratiésca, ingamfarea cea preste mesura, despretiulu facia de cei asemenea noue, dorulu celu nesatiusu dupa lucruri de mani omenesci, dupa lucruri fara folosu si statornicia, cari peru la cea dintaiu suflare de ventu cá si cér'a de faci'a focului, si altele multe.

Sembata a Sembetelorú, Di, pe carea te-a facutu Domnulu, cá se ne bucuramu, si se ne veselimu intru tine!

Amara este sórtea, in carea ne ai gasitu. Infioratória este pentru noi starea in carea ne a surprinsu venirea ta. Abatutu-ne-amu dela calea cea adeverata, dela calea, carea ni-o au aretatu Domnulu. Nu este iútre noi cel'a ce face bunatate, nu este paná la unulu. Certatu-ne-a pre noi Domnulu pentru multimea faradelegiloru nóstre. Tramis'au asupra nóstra necazulu si durerea, fómatea si lips'a, gonirea altoru némuri si calamitati de totu feliulu, cá se ne indreptamu si se ne abatemu din calea cea retacita, si se ne întórcemu la adeveru si viétia.

Di pré marita de tóte némurile, Di care ai deschisu omenimei portile fericirei!

Cum ne vomu apropiá astadi de altariulu Domnului noi peccatosii? Cum vomu sarutá cu bazele nóstre icon'a cea santa a inviarii tale? Unde este hain'a cea de nunta, unde e hain'a de serbatóre, in carea se ne imbracamu, si se ne apropiamu de cas'a, in carea se serbéza amintirea ta?

Mare esti Dómne si minunate sunt lucrurile Tale, si nici unu cuventu nu este destulu spre laud'a minuniloru Tale!

Indura-te spre noi, si cu nemarginit'a-ti bunatate aréta-ne demni, se intramu astadi in cas'a Ta, se laudamu, si se ne inchinamu invierii Tale! Audi-ne pre noi cei ce alergamu catra tine! Tramite-ne noue Duchulu Teu celu pré santu, cá se ne intarésca in Credinti'a in Tine, si se ne faca se intramu indreptati in camar'a cea impodobita a inviarii Tale! Luminéza-ne pre noi cu lumin'a fechiei tale, cá se potemu semti adeverat'a bucuria a triumfulu Teu!

Mare esti Dómne, Tu esti isvorulu vietii, Tu esti Ddiéu, carele faci minuni!

Audi-ne pre noi, si fá cá bucuri'a inviarii Tale se indrepte pasii vietii nóstre spre tine, se invetiamu indreptarile Tale, si se ne deprindemu a face voi'a Ta.

Lungesce firulu vietii nóstre, si întórcene la calea adeverului Teu, cá alta data se ne gasésca indreptati si bine pregatiti ospetiulu, ce-lu gatesce pentru toti diu'a inviarii Tale!

Educatiunea religiósá.

Religiunea e o proprietate esentiala a omului, o putere nalta a animei, prin carea se intaresce legatur'a sacra dintre omu si Dumnedieu. Religiunea sta intru impreunarea cu Ddiéu, ea e echoulu divinu in firea omenésca. Prin religiune omulu se innaltia ca domnu, stapanu preste celalalte fapturi, si basatu pe credintia, iubire si sperantia e in stare a invinge tóte greutatile vietii. Sum'a tuturoru dispositiuniloru cari au se intarésca in omu pe temeulu credintiei, iubirei si sperantiei relatiunea sacra dintre omu si Dumnedieu, se numesce *educatiune religiósá*.

Pentru ca inse educatiunea se póta realisá acestu scopu cât mai siguru se cere, ca se-si incépa activitatea inca in etatea frageda cand anim'a copilului e gat'a de a primi ori ce impressiuni. Daca nu plantamu inca in animile fragede iubirea religiósá, carea presupune pre Ddiéu cu iubire nemarginita, atunci cu greu putemu asteptá mai tardiu inspiratiune religiósá si amóre catra aprópele nostru. Fórté la locu se intréba Jean Paul in opulu seu „Levanu“ „Ore cand s'ar poté inradeciná mai tare religiunea, daca nu in etatea nevinovatiei? Nu nuorii antemeridiani ori postmeridiani decudu valórea dilei, ci nuorimea seu limpedínea ceriului de diminétia.“

Nu sufere indoieála, cá educatiunea religiósá trebuesé se incépa inca in cas'a parintésca. Famili'a este

cerculu sacru, unde au a se desvoltá mai antáiu sim-
tiemintele religióse. Parintii sunt mai de aprópe
chiamati de a influentiá asupra copiiloru lorú ast-
felu, ca acesti'a se iubésca pre Ddieu si se impli-
nésca intru tóte voi'a lui.

La educatiunea religiósa avemu a ne tiené de
urmatóriele:

1. Simtiemintele religióse se potu numai des-
teptá, cultivá si perfectiuná, de óre-ce ele sunt pro-
prietatea inascuta a omului; prin urmare servésca-ne
de regula: *a cunósce mai náinte de tóte gradulu religio-
sitàii copilului.* Numai dupa aceea se potu alege mi-
dilócele pentru intarirea simtiemintelorú religióse.
Cam pe la anulu alu 4-lea se póte incepe desvolta-
rea simtiemintelorú religióse, nu inse in modu siste-
maticu. Se cere, ca educatoriulu se fia cât mai ná-
turalu, deschisu in anim'a sa, si sè se ferésca de fór-
malitatile seci, de mecanismu.

2. Viéti'a esterna cu referintiele ei multifarie
contribue fórté multu la stirpirea simtiemintelorú re-
ligióse, si ast'a mai cu séma in timpulu nou. Firesce,
vietuimu in seclulu XIX cand religiunea si prin ea
causat'a morala se amerintia de multi. Acesti'a mai
bine ar face daca nu ar perde din vedere caderea
imperiuului Romanu, prin ireligiositate, desmoralizare
totala. „Si cand cei din Atena si Roma n'au mai cre-
diutu in nimic'a, atunci au disparutu cu dieii dim-
preuna si talentele, càci Musele le-au aruncatu bar-
barismului ne mai avendu in ele incredere,“ dice Her-
der. De aceea trebuie delaturate tóte pedecele, si se
ne aretamu chiar si in fapta cu stima si iubire facia
de lucrurile divine. Caldur'a religiósa stirpesce multe
rele.

3. Se se destepte in copilu virtutile divine, ra-
decinele religiunei: *credint'i'a, iubirea si sperant'i'a,* càci
prin cultivarea acestor'a s'a pusu fundamentulu edu-
caciunei religióse.

4. Precum in tote, asia si la cultivarea religio-
sitàii esemplulu este factorulu principalu. Prin
esemplu dovedésca educatori copiloru, cà se apro-
pia cu iubire recunoscatóre catra Ddieu, cà nisui-
ntiele si faptele lorú se cladescu pe voi'a lui Ddieu
si pe esemplulu lui Isusu.

Daca voru impliní acést'a, atunci e fórté natu-
ralu, cà si copiii si-voru consacrá anim'a lui Ddieu,
si in tóte voru impliní voi'a lui. Ceea ce educato-
riulu prin cuvinte petrunse de religiositate plantéza
in anim'a copilului, aceea nici sórtea vitrega, nici
ori ce vicissitudini ale timpului nu o potu desrade-
ciná cu totulu.

Dr. Lazaru Petrovicu.

Cualificatiunea protopresviteriloru.

Sub acestu titlu s'a publicatu in nrulu 15 alu
diurnalului „Biserica si Scol'a“ unu articlu, pentru
carele trebuie se ne exprimamu mai náinte de tóte
multiemita, deórece tractéza o cestiune, ce ne intere-
sésca acum fórté multu, deschilinitu pe noi cesti din

protopresviteratulu Aradului, cari tocma acum suntem
chiamati a face cele necesarie pentru deplinirea
postului de protopresviteru alu Aradului. Articlu
respectivu constata pe bas'a esperiintiei, cà dispuse-
tiunile cuprinse in §-lu 3 alu „regulamentulu pentru
deplinirea protopopiatelorú“ din anulu 1873 facu
mari greutati organelorú bisericesci chiamate a aplicá
legea, unu lucru, pe care trebuie se-lu marturisescu
si eu, cá unulu, carele facu parte din aceste organe.

Nu voiescu a me ocupá de impregiuravile, in
cari s'au facutu acestu regulamentu, constatu inse, cà
pretensiunile lui referitórie la cualificatiunea proto-
presviteriloru: *cá alegendii se poséda pe langa sciintzele
teologice si cele juridice, séu barem cele filosofice, si cá sunt
binemeritati pe terenulu bisericescu si scolasticu* sunt de o
astfelu de natura, încât te facu se te întrebi, ce intenti-
onéza acésta lege. Negresitu venerabilulu sinodu a
purcesu din cele mai bune intentiuni, dar se-mi fia
permisu a dice, cà punendu-se intre sciintzele juridice
sén filosofice cuventulu „barem,“ a datu ansa la mari
neintielegeri. Din formularea acestei dispusetiuni se
vede, cà venerabilulu Sinodu a intielesu sub „sciintzele
filosofice“ o cualificatiune mai inferió a decât
sub „sciintzele iuridice,“ pana cand este cunoscutu, cà
si la 1873 cà si astadi, cà se-si póta cineva insusi aceste
sciintze, trebuie se faca studii la vre o facultate. Din
motivulu acest'a sunt multi, cari voiescu se intieléga
sub „sciintze filosofice“ cualificatiunea, ce o dau gimna-
siele, in timpu ce altii intielegu sub „sciintzele filoso-
fice“ cualificatiunea, ce si-o casciga cineva la facul-
tatea filosofica.

Fara a prejudecá liter'a si spiritulu legii séu
o eventuala interpretare a §-lui 3 din Regulamentulu
in cestiune indrasnescu a-mi descoperi si eu vederile
mele pe acésta cale, ér cà se nu aparú neconsecentu
afiu necesariu a me ocupá-mai antáiu de intrebarea, ce
este protopresviterulu?

Protopresviterulu este antestatatoriulu preoti-
mei tractualu, este organu alu Consistoriuului si epar-
chiei. Rolulu lui cá atare este fórté insemnatu, si in
urmare pe dreptu cuventu se póte, si trebuie sè-se
pretinda dela densulu o cualificatiune superióra. Daca
dela preotii din parochiele de clas'a prima se ceru 8
clase gimnasiali si studiele teologice, atunci consecin-
ti'a logica ar fi, cà dela protopresviteri sè-se pretinda
pe langa studiele amintite si studie iuridice séu filo-
sifice.

Esperiencia inse ne arata pana la evidentia,
cà nu numai clasele multe si studiele pe la academii
si universitati facu pe adeveratulu functionariu, pe
preotulu si protopresviterulu la inaltinea misiunei
sale; ei vocatiunea, iubirea de oficiu, abnegatiunea,
zelulu, interesulu facia de binele publicu, consciint'i'a
in oficiu, punctualitatea, energi'a si altele multe.

Astfelu legea póte fi nedrépta pentru multi
individii, cari nu potu aretá cà au facutu studie iu-
ridice séu filosofice, dar cari in scol'a vietii s'au
cualificatu, si astfelu ar poté fi pusi in fruntea unui
protopresviteratu. Adevेरulu acest'a l'a recunoscutu
chiar si congresulu nostru nationalu bisericescu, cand
a enunciatu, cà in paróchie de frunte potu sè-se in-
stite si preoti, cari n'au absolvatu 8 clase gimnasiali,
daca voru dovedi prin fapte cà sunt demni si sunt
binemeritati.

Daca este necessitatè, cà preotulu se fia teologu,
atunci tocma asia este necessitate, cà protopresvi-
terulu se fie aptu pentru administratiunea bisericesca
si scolaria, ér recerint'i'a principala spre scopulu ace-

st'a este că se fia binemeritatu pe aceste terene, precum cu dreptu cuventu pretinde §-lu 53 din Statutul organicu.

Se vedemu acum, cari sunt cei binemeritati pe terenulu bisericescu si scolasticu? In punctulu acest'a unii reflectéza la sciintiele cele multe, ce le au absolvatu, altii la impregurarea, că au fostu profesori, altii éراسi la impregiurarea, că au scrisu prin foi, séu au edatu vre unu opu, si altele. Eu credu inse, că fiindu greu a distinge intre detorintia si meritu, este neaperatu de trebuintia, că in punctulu acest'a sè-se dechiare forurile competente. Astfeliu credu, că prim'a conditiune, carei'a ar trebui se satisfaca candidatii de protopresviteri aru fi: că se produca documentu autenticu, că satisfac §-lui 53 din Statutul organicu, adeca sunt binemeritati pe terenulu bisericescu si scolasticu. Acést'a o pretinde legea nóstra fundamentala, o pretindu interesele bisericeii si scólei, ó pretinde timpulu si impregiurarile, in cari traimu, o pretinde poporulu, care a devenitu la starea de nu mai crede vorbeloru, ci ascépta fapte.

Ioanu Cióra
parochu romanu.

Despre Legume.

Plantarea si crescerea loru, Invetiaturi pentru poporulu romanu de Nicolau Avramu invetiatoriu in Totvaradi'a.

Sub titlulu acest'a a aparutu o carte septaman'a trecuta in tipografi'a diecesana din Aradu. Marturisimu, că dlu autoriu ne a facutu o frumósa surprindere, cand ne a presentatu acestu opu. Elu este unu opu de prim'a necesitate pentru totu omulu, carele pórtá economia, si carele voiesce a exploatá terenulu celu rentabilu de a se ocupá cu plantarea legumeloru, o munca, carea este unu insemnatu isvoru de cascigu pentru totu omulu, care se ocupa de cultivarea pamentului dar mai cu séma pentru noi Romanii.

De aceea felicitamu pre dlu autoru pentru frumós'a ideia de a pune la dispositiunea publicului unu manualu, prin carele face unu bunu comunu prin bogatele sale cunoscintie teoretice si practice cascigate pe acestu terenu.

Opu lu este de 8 cóle formatu octavu, papiru frumosu, tipariu elegantu si preste totu de unu esterioru placutu, pretiulu 60 cr. v. a. si se póte capetá séu din tipografi'a diecesana din Aradu, séu dela autorulu in *Totvaradi'a per Soborsin*.

Dlu autoru tractéza cu succesu pe 116 pagine tóte intrebarile referitórie la acestu ramu de cultura a pamentului.

Fara a ne lasá in o critica mai detaiata asupra acestei carti ne marginimu a constatá, că cartea va fi binevenita pentru toti, cari se ocupa de ramulu, de care tractéza. Astfeliu ea va fi o lectura placuta si de mare folosu pentru toti cei ce se vor interesá de dens'a, si de siguru va face mari serviciu poporului nostru. Cá se-se póta cineva orientá mai bine asupra valórei acestei brosiure lasámu se vorbésca insusi autoriulu. Eta ce dice densulu in Introducere.

La tóte popórele inaintate — cultur'a legumeloru au luat din ce in ce totu mai mari dimensiuni. Caus'a e simpla si naturala, căci se cauta nutrementu bunu, sanatosu si totusi se fia cât mai eftinu. Insusirile acestea le intrunescu in sine mai vertos legumele.

Celu ce cultiva legume si póme, pe langa desfatarea, că are gradina frumósa — unde si-póte petrece órele libere — e si in placut'a pusetiune a avea indemana legume si póme próspete, pentru sine si famili'a sa; pe langa aceea déca are in apropiere locu de vendiare, e mai totdeuna cu hani.

De vom luá in consideratiune, de o parte cele espuse, ér de alta parte modulu vietii poporului nostru, precum: posederea de gradini mari si bune, apoi postulu si saraci'a materiala, aflamu că mai vertosu poporulu romanu e avisatu a folosi tóte medilócele, pentru de a produce cât mai bune si mai multe legume, atât pentru sine, cât si pentru vendiare; căci nu e ramu in intréga economi'a care se resplatésca asia bine ostenél'a omului cá si cultivarea legumeloru, luandu de esemplu, că de pe $\frac{1}{2}$ jugeru de pamentu in decursulu unui anu se póte scóte o suma de 100—200 fl. si si mai multu; se intielege că decide loculu vendiarei (piatulu). Acésta o sciú bine nentii (svabii) din apropierea orasieloru, precum si bulgarii, cari vinu din asia departare mare, că petrecendu vér'a pe aici, se se întórca pe érna la ai sei, cu sume frumóse.

Au începutu si romanasiile nóstre, mai alesu pe langa orasie, a cultivá legumele; inse au lipsa de conducere, de ómeni cari se le arate calea, căci facu multe sminte, si prin urmare nu le succede lucrulu cum se cade. — Asia: multi nu sciú alege soiulu potrivit de legume, care aru fi pentru acelu locu séu pentru scopulu doritu; altii nu scin de unde se procure sementiele trebuintióse in calitate buna; ér unii nu cunosc, că care gunoiu ce influintia are asupra desvoltarei legumeloru; nesciindu nici aceea, că se nu se cultive pe acelasi locu, din anu in anu, totu numai unu soi de legume, căci fórté putiene sunt, cari astfeliu se dea rodulu doritu.

Prin observari continue, a tuturoru obvenideloru schimbati in cultivarea legumeloru, — combinandu pracs'a cu teori'a — s'a ajunsu si in ramulu acest'a rezultatulu multiamitoriu, de a se poté stabili reguli sigure, pe care se si-bazeze cultivatoriulu lucrurile sale. Cu specificarea si cunóscerea acestoru reguli, ni e scopulu se ne ocupamu in cele urmatóre, inse numai in cât am aflatu de lipsa pentru poporulu nostru in starea presinte.

La impartirea si arangiarea speciiloru, nu m'am ténutu de impartirea botanica, ci de impartirea practica a gradinaritului.

Referitoriu la aplicarea invetiatoreseloru in scóla poporala.

Parerea mea e: ceea ce crede omulu a fi de interesu comunu in vre o cauza e detoriu a o comunicá si cu altii. — Acést'a m'a indemnatu si acum a ve rogá se binevoiti a publicá in pretiuit'a fóia "Biserice'a si Scól'a" ordurile urmatórie.

Deórace invetiatoriulu numai asia si-póte însusi o desteritate de propunere déca pricepe metodic'a, nu numai teoreticu ci si practic; ér priceperea acést'a metodic'a si-o póte insusi cunoscendu propunerile altor'a nu numai din scrieri, ci mai alesu asistandu la propunerile mai multoru invetiatori. Cele espuse m'au indemnatu si pana acum a cercetá mai multe scoli din apropiere; ér acam am întreprinsu o calatoria si pre la scoli mai indepartate, cercetandu atât

scoli de ale noastre confesiunale, cât și de alte confesiuni precum și comunale.

În descrieri speciale nu me demitu, ci voiescu numai a atrage atentiunea celor interesati în cauza asupra unor împregiurari.

Când s'a început la noi a se aplică, femei că invetiatorese pentru instruirea fetelor, eram în îndoiela că acést'a institutiune se póta înaintă, pentru că mi-diceam că o femeia:

1. nu va fi în stare a suportă acést'a sarcina grea; — fiindcă
2. nu va poté conduce fetitele cu destula autoritate;
3. nu va avé destula autoritate nici afara de scóla; prin urmare
4. nu va fi destula de respectata de parinti și antistia; ér de aci va urmá
5. că nu va fi în stare se se sustiena material-mînte, scîndu că pe unele locuri și invetiatorii barbati, cu greu si-incasséza salariele.

În calatori'a mea din urma fiindu și în 3 comune cu invetiatorese, avui placerea, că din praca se-mi modificu parerile, convingendu-me că invetiatoresele respective se silescu — după poterile lor — a corespunde din deplinu la punctele 1—3. Spre dovedirea acestei asertiuni mi e martora împrejurarea că fetitele, în tóte acele locuri unde fuseiu, cercetéza scól'a cu bucuria din indemn internu; ér de aci urméza de sine că parintii și antistia scolara inca le stiméza. Ba în dóue comune am auditu ómenii din poporu — cari nu me cunosceau cine sum — esprimandu-se că suntu cu multu mai indestulati și mai mangaiati cu portarea invetiatoreselor, decât a invetiatorilor barbati din acelesi comune. Acést'a e îmbucuratoriul din partea invetiatoreselor, pe când din partea invetiatorilor respectivi e de condamnatu, cu atât mai alesu că în locu de a se sili se ajutore pe invetiatorese în cele scolare, inca ei le punu pedeca unde potu, mai alesu unulu, carele are purtari, cari nu convinu cu chiamarea noastră invetiatorésca.

Scintu este că noi invetiatorii nu propunem fetitelor lucrulu de mana femeiescu, dar invetiatoresele-lu propunu. Noi barbati amu depusu esamenu din cantare și tipicu; ér invetiatoresele — în loculu acestor'a — din lucrulu de mana. Pe langa tóte aceste în unele comune, parte preotii cu invetiatorii parte unii din poporu, voiescu a sili pe invetiatorese a tiené în stran'a stanga cantarea și tipiculu. — După convingerea mea acést'a nu e la locu.

În o biserică am vediutu standu invetiatorés'a în stran'a stanga, ér pe langa ea agramaditi în aceea strana 7 plugari, cu nume de „cantareti“.

Marturisescu sinceru că asupra mea acést'a împrejurare a produsu alta impresiune decatu — pietate.

Óre n'ar fi mai convenabilu, că invetiatoresele se ocupe locu între femei? Precum potemu grijă noi și de baieti și de baiete, óre n'ar poté și acolo grijă invetiatoriulu respectivu? — cu atât mai alesu, căci abia erau în biserică vre-o 20 baieti și vre-o 18 baiete, pe când unii invetiatori tienu ordine cu câte 80—120 baieti și baiete cu repetitori cu totu. Éra déca totusi aru fi prea multi scolari, speru că s'ar află vre unu membru din comitetulu parochialu, carele cu placere ar luá asupr'a lui grij'a de fetite și credu că ar fi ordine, căci scimu și asia, că fetitele sunt dela natura mai modeste decât baietii.

La p. 5. despre salarie, în dóue comune am esperiatu cu bucuria, că invetiatoresele primescu acelea cam regulatu; ér în o comună, și inca acolo unde e mai bunu salariulu — *pe harthia* — duce respectiv'a lipsa, trimitiendu-o după bani, preotii la epitropulu și epitropulu la preotii. — Caus'a că nu e cu ce se solvi salariulu se dice că ar fi, că epitropi'a parochiala nu e în stare a incassá spesele cultuali de la credintiosi. Dar cum se și póta incassá epitropulu singuru? Totu acolo se dice că la incassarea spese-lor cultuali ar fi oferitu notariulu localu ajutoriulu seu, inse preotii au disu: „Ce se mesteca notariulu în lucrulu nostru!“ — Credu că acést'a s'ar poté primí cu multiamita, că nu e vorba de amestecu ci de bunăvointia.

Că sarcin'a invetiatorésca e grea o scimu cu totii; ér parerea mea — avuta dela începutulu acestei institutiuni — că pentru o femeia e cu multu mai grea, o sustienu și acum, convingendu-me inse că numai bunatatea inimei invetiatoreselor le dá poterea de a o suportă. Din cele espuse deducu că ar trebuí, că nu numai autoritatea noastră scolara, ci și fiacare omu, mai alesu fiacare inteligente, dar cu deosebire invetiatorii se le fia spre ajutoriu.

N . . . O . . .

D i v e r s e .

* **Academii'a romana de sciintie** a adjudecatu premiulu statului în suma de 5000 lei importantului opu alu dlui B. P. Hasden: „Cuvinte din betrani.“ Studiu filologicu comparativu. Premiulu de 4000 l. n. l'a cascigatu comedi'a dlui Sionu: „Candidatu și deputatu.“ Comissiunea academiei insarcinata cu ortografi'a să invoitu în câteva puncte esentiale parte în unanimitate, parte cu majoritate de voturi. În numerulu viitoriu vomu publicá reportulu dlui T. Maiorescu în acésta cestiune.

* **Societatea de lectura** a institutului pedagogicu-teologicu romanu ortodocsu din Aradu va arangiá în diu'a de 27 Aprilie st. v. o siedintia publica în sal'a institutului cu urmatori'a programa:

1. „*Descépta-te romane*,” esecutatu de corulu instr. sub conducerea lui *Georgiu Cosma* cler. an. III.
2. „*Cuventu de deschidere*“ rostitu de presedintele societatii.
3. „*Avemu dreptu se ne falimu cu numele de romanu?*“ disertatiune de *Joanu Hamsea* cl. an. I.
4. „*Stefanu celu mare*“ esecutatu de cor. voc. sub conducerea lui *Aureliu Varga* cler. an. III.
5. „*Penesiu Curcanulu*“ poesia de V. Alesandri, declamata de *Victoru Russu* cler. an. III.
6. „*La Rahov'a*“ hora de *Jon. G. Capelleanu* esecutata de cor. instrumentalu.
7. „*Stéu'a Romaniei*“ duetu esecutatu de *Ilie Bai'a* și *Demetriu Jonescu* clerici an. I., acompaniatu cu flauta de *A. Varga*.
8. „*Femei'a cá mama*“ disertatiune de *Nicolau Groz'a* cler. an. II.
9. „*Hov'a dorobantiloru la Griviti'a*“ de *Ed. Neudörfler*, esecutata de cor. instr.
10. „*Blastemulu lui Alexandru*“ poesia de I. dela Buceci, declamata de *Patriciu Popu* cl. an. I.
11. „*Dumbrav'a rosia*“ esecutata de cor. vocalu.
12. „*Cuventu de inchidere*“ rostitu de presedintele societatii. — Începulu la 7 óre sér'a. — Ofertele maritimóse se primescu cu multiamita.

* **Mesagiulu domnescu**, prin care s'a inchisu in diu'a de 14/26 Aprile sesiunea corpurilor legiuitoare ale Romaniei, suna precum urméza:

Domniloru senatori, Domniloru deputati! Lung'a si obositori'a d-vóstra activitate legislativa, ajunge astadi la finitulu ei. Fie ca Adunari de revisuirea Constitutiunei, fie ca Adunari Legiuitoare ordinare, parlamentulu romanu a fostu la inaltimea misiunei sale.

D-vóstra ati deslegatu grele si spinóse cestiuni internationale, sociale si economice.

Ati introdusu in liberal'a nóstra Constitutiune principiulu societatoru moderne, acel'a alu egalitati politice fara deosebire de religiune, incongiurand aplicarea acestui principiu cu garantiile cerute de interesele nóstre economice.

Invingendu tóte greutatile ati pusu tiér'a in stapanirea marei sale artere de comunicatiune: caile ferate.

Fara a impune poporatiuniloru noue sarcine, ati dat guvernului Meu unu budgetu echilibratu, votatu la timpu si in stare de a puté face la tóte trebuintiele serviciului publicu.

Multumita fonduriloru speciale ce ati pusu la dispositi'a ministeriului, vomu puté perfectoná organizarea nóstra militara si imbunatáti materialulu armatei.

Nou'a nóstra provincie ne datoréscé o lege organica care a fostu primita cu bucurie de poporatiunile nóstre trans-danubiene fara osebire de nationalitate si de religiune, si care, prin principiile sale de ordine, de libertate si de civilisatiune, ne-a atrasu laudele opiniunei publice europene.

Ati implinita promisiunea data de Constituant'a vechei capitale a Moldovei, ca desdaunare a sacrificieloru ce acestu nobilu orasiu a facutu causei Uniunii, si prin doue legi speciale ati datu guvernului Meu putintia de a ridicá din ruine marile sale edificii: catedral'a metropolitana si vechiulu Palatu domnescu.

In numele tiei si in numele Meu, ve esprimu dara tóta recunoscinti'a pentru lucrarile D-vóstra legislative, atât de grele, atât de importante, atât de manóse in rezultate bune, si cari le datorinu numai activitati si patriotismului D-vóstra.

D-vóstra ve reinturnati acum in mijloculu conjudetieniloru, cu consciintia impacata, cáci ati dat tiei bune legiuri si folositorie imbunatatiri. Ve dorescu dara, cu acést'a ocaziune, serbari frumóse in sinulu familiei D-vóstra, si inainte de a ne desparti se strigamu cu toti: se traiéscá mum'a nóstra tuturor, se traiéscá Romani'a.

Sesiunea Corpuriloru Legiuitoare este inchisa.

* **Focu mare la Focsiani.** Orasiulu Focsiani din Romani'a a fost in diu'a de 11 Aprile cal. v. prad'a unui focu ingrozitoriu. Trei sute de case au devenitu victim'a flacariloru lasandu multime mare de familii pe strada, fara avere si fara adapostu. Foculu a isbucnit pe la doue óre dupa amédi, si findu ventu mare a prefacutu in cenusia totu ce a intempinat in drumulu seu. Nenorocirea si seraci'a causata este fórté mare. Pentru a veni in ajutoriulu acestoru nenorociti d. ministru de interne Cogalniceanu a emisu catra toti prefectii din tiéra unu circulariu,

in carele i-provóca a deschide liste de subscriptiuni pentru a se aduná fonduri, prin cari se se póta aliná o parte din suferintiele si lipsurile populatiunei focsiene, dicendu: „Orasiulu Focsiani de secolu n'a fost orasiu nici muntenescu nici moldovescu, ci orasiu romanesc, si cá atare a fost si resiedinti'a acelor autoritati centrale, create de conventiunea dela Paris din 1857, merite de a pregati si efectué unirea principatoru. Este dara de detori'a natiunei si a tuturor inimeloru generóse, fie romane, fia streine, de a veni in ajutoriulu acestoru sute de familii, astadi serace, astadi lipsite de adapostu.“

* **Cestumu pentru invetiatoresce** Ministrulu de instructiune alu Romaniei a emis unu Regulamentu, prin care norméza detaiatu imbracamintea dameloru, cari facu parte din corpulu didacticu alu tierii. Regulamentulu prescrie o imbracaminte potrivita positiunei si cât se póte de simpla.

* **Regimentele de dorobanti** din Romani'a s'au sporitu prin unu decretu domnescu aparutu in diu'a de 9 Aprilie in „Monitoriulu oficialu“ cu 14. Astfeliu Romani'a va avé in viitoriu in locu de 16, 30 de regimente de curcanii, cari au facutu atâtea bravuri pe campulu de onóre.

* **Musce columbace si parjole.** Din o epistóla privata, ce ni se trimite de mana amica aflamu, cá pe langa Muresiu dela Zám pana la Paulisiu s'au ivitu de câteva dile muscele columbace, cari precum este sciutu omóra animalele. Din incidentulu acest'a ómenii sunt siliti a tiené vitele in grajdu, desi este mare lips'a de nutretiu, si este lucrulu campului. Neazulu ómeniloru este mare; pana acumu au peritu câtiv'a porci, mai multi cai sunt in pericuđu. Totu in acele parti sunt fórté dese parjolele (arderile de paduri). Pana acumu au arsu dejá mai multé paduri.

* **Juriulu rusu**, scrie Timpulu, da uneori verdicte cu totul neexplicabile. La 25 Martie stá inaintea curtii cu jurati din Siaperopolu unu functionaru politienescu, Dubsy din Ialta, acuzatu de 84 abuzuri comise. Numitul functionaru, in unu timpu in care erá inspectoru al penitenciarului, arestat dupa cum spunu mai multi martori multime de persóne nevinnovate, eliberandu-le numai dupace depuneau anumite sume de bani. Aceste abuzuri au fostu anunciate procurorului si Dubsy a fost arestatu. Acusatul avea doi aperatori. Unulu dintre acestia dise in aperearea clientului seu cá „mituirea nu este unu vitiu asia mare si cá ea este o eróre, pe care o comitu cei mai multi functionari mici,“ celalaltu atrase atenti'a juratiloru asupra judecarii cá inainte chiar voivodii tiarismului moscovitu luau mita si faceau presiuni in provinciile loru. Mituirea si presiunea suntu vitiuri, clientulu seu inse din caus'a de necultura a apucatu pe cáli gresite; in sa se va „indreptá“ Juratii achitara in tóte 84 de puncte pe acusatulu.

* **Inre Muntenegrini si Albanezi** a isbucnit unu conflictu, carele póte se produca mari incurcaturi in Europa. Pórt'a, la cedarea districteloru date Muntenegrului de tractatulu de Berlin, trebuia se faca cunoscutu guvernului muntenegreanu plecarea trupeloru sale cu 24 óre inainte de evacuare. Pórt'a a datu timpu Albaneziloru, se intre indata in positiunile evacuate de Turci, ér Muntenegrini voindu se ocupe teritoriulu cedatu loru de Europ'a au fost

primiti de Albani cu impuscatari. Lucrul a venit la lupta, si depesiele venite dela faci'a locului spunu, că Muntenegrii au trebuitu sè-se retraga. Din motivulu acest'a reprezentantii puteriloru europene au adresatu Portii o nota colectiva, in care o sfatuiescu, se ocupe de nou diferitele positiuni evan-cuate pentru a le predá mai regulatu autoritatiloru muntenegrene. Intr'aceea Albanezii tienura o adunare de notabili, si emisera o proclamatiune, in carea dicu, că nu se voru stemperá, pana cand Albani'a, Epirulu si Tesali'a nu se voru uni sub unu guvern nationalu.

* **Minunata coincidentia** In Angli'a s'a formatu ministeriulu liberalu. Siefulu lui este Gladstone. De odata cu acésta scire, diurnalele comunica lumii că cancelariulu rusu, carele erá greu bolnavu, este pre cale de a se insenatosiá, ér despre cancelariulu germanu, printiulu de Bismarck, se telegreféza in tóte partile, că este bolnavu, si voiesce se dimissioneze. „Timpulu“ ocupandu-se de acésta coincidentia scrie urmatóarele: Astfeliu dar, d. Gladstone, prim-ministru alu Engliterii, Gorciacov intratu in convalescentia, si printiulu de Bismarck bolnavu, si avendu de gandu se dimissionze, sub ce pretestu, este indiferentu. Cât sunt de contrarie naturile celoru doi princi cancelari, se póte vedé positivu din acésta esperientia: aceeaasi cauza produce asupra-le efecte cu totulu ópuse.

* **Unu diurnalu fonografu** a aparutu de curend in New-York sub titlulu *Daily Phonograph*. Elu este unicu in feliulu seu, se publica fara litere si fara hartia, si omulu n'are trebuintia se-lu cetésca, pentru cá se scie ce contiene. Dupa cum aréta numele seu elu este o aplicatiune ingeniósa a famosulu aparatu alu lui Edison. William Lixers a avutu idei'a de a multiplicá cu ajutoriulu galvanoplasticeii, fói'a de cositoriu, carea primesce in fonografu impressiunile sunetului. Nisce financiari din Broadway i-au pusu la dispositiune unu milionu de dolari, spre a fundá unu diurnalu, carele se scutésca pe abonati de greutatea cetirei, si se le facea posibilu a ascultá unu discursu pronunsiatu la congressu, cá si cum ar fi fost in sala. *Daily Phonograph* a impartitu dejá gratis 10 mii fonografe de aceeaasi marime la ómenii, cari s'au angagiatu a luá unu abonamentu. In biroulu redactiunii se afla fonografulu centralu, in care se vorbesce diurnalulu. Fói'a de cositoriu a fonografulu este reproducu in atâtea esemplarie, câtii abonati sunt. In locu de hartia imprimata primesce abonatulu in tóta diminéti'a unu pachetu cu unu numeru órecare de foi de cositoriu, pe cari printro'o dispositiune fórté simpla servitoriulu le ficséza pe cilindriulu fonografulu. Elu întórce o misicare de orologeria, si duce instrumentulu in camer'a stepanului seu. Acest'a n'are, decât a împinge unu bumbu, si cilindriulu se pune in misicare, si debuteza cu voce tare si intielegibila cuprinsulu lui *Daily Phonograph*. Afacerea este splendida din punctulu de vedere financiaru. Cheltuielele sunt relativ mai putienu considerabile, decât ale confratiloru lui, cari se tiparescu. *Daily Phonograph* a inceputu se apara la 1 Aprile.

* **Femeile fumátore.** — Dr. Decaisne savantulu cronicar scientificu alu diariulu „La France“ inca de la 1864 a semnalatu Academiei de stiintie urmarile fórté grave resultandu din intrebuintiarea tu-

tunului atât la ómeni cât si la copii. Un'a dintre cele mai spaimentátore din conclusiunile sale, este formulata astfeliu. Usulu tutunului la copii, chiar restransu, duce adeseori la alteratiunea saugelui, si la principalele simptome ale chloro-anemieii, decolórea feciei, slabiciune, sgomotu de sufu la carotide, palpitatiunile si intermitentiele cordului, diminuarea cantitatii normale a globuleloru sanguine si dificultatea digestiunii etc. Cercetarile, pe cari dr. Decaisne, le-a urmaritu cu o metoda severa de la acea epoca si pana astadi in studiulu seu asupra *efectelor tutunului la femeile cari fumédia*, confirma pe deplinu aprecieriele sale anterióre: La femei ca si la copii, intermitentiele batailoru cordului si ale pulsului, sunt multu accentuate: si la femei intrebuintiarea tutunului intr'o dosa mai maricica, duce la aceleasi simptome de chloro-anemie si adesea desvólta de timpuriu, unu gustu pronunsiatu pentru beuturile tari.

* **Unu barbatu prevedietóriu.** In teatrulu celu mare din Berlin, de câte ori se jóca pies'a: *fic'a dlui Fabriciu*, publiculu si mai cu séma damele varsa unu potopu de lacrimi. Unu domnu B. sciindu că soci'a sa este pré simtitória, a luat precutiuni extraordinare, apoi a plecatu la teatru. Intr'adeveru pana la ultimulu actu tóte basmalele fura muiate de lacrimi. Atunci domnulu B. scóse din buzunariu unu prosopu mare si desfasiurandu-lu, lu-presentá cu solemnitate socii sale. Cei dinprejur vediendu acésta, au isbucnit in risete, cari in curend devenira generale in totu teatrulu.

* **Voltaire** invetiá cá copilu intr'o scóla de jezuiti. Odata intrá unu magariu spariatu in scóla. Preotulu si copii lu-gonira prin lovituri afara. Potó- lindu-se totu, preotulu (profesorulu) dete copiiloru o tema asupra intrarii magariului in scóla. Pe cand ceilalti copii tractara tema cu multa seriozitate, Voltaire scrise urmatóarele: „intre ai tei ai fost ei pe tine nu te au cunoscutu.“

* **Némtiulu si iepurii.** In tómn'a trecuta a esitu unu némtiu la venatu. Fiindu tare de diminéti'a, cu somnulu necoptu, si cu capulu cam mare de berea din sér'a trecuta, mergea motiaindu, si i-se parea, că pe dinaintea lui fugu iepurii cu gramad'a, de slobodiendu-si pusic'a nimeresce de buna séma celu putienu diece. Nu pusicu inse, si-dicea in sene, me mai preumblu putienu se-i mai necajescu vai de ei naintea mortii. Veselindu-se in ganduri mergea pe drumu inainté impletecindu-se din cand in cand de a lungulu drumului. Cand resari sórele intalí unu teneru ciobanelu. Trediendu-se la audiulu unui cantecu dulce din flueru-lu intrebá: prietine n'ai veditu trecand pe aici nisce iepuri? Ba da. respunse intrebatulu. De multu au trecutu? Poimane in diu'a de vinerea mare sunt trei ani, de cand i-am vediutu apucand in drépt'a catra padure. O vai de mire, si-gandi venatoriulu daca inainte cu trei ani au trecutu pe aici, atunci pace buna, indaru voi alergá dupa ei cá nu-i mai ajungu. Se intorse deci acasa cu buzele umflate, gandindu-lá dulceti'a carnií iepuriloru cu cari se visase in reversatulu zoriloru. Asia o patiescu toti cei ce pléca la lucru somnurosi si cu capulu cainacitu!

Concurs.

Se escrie pe stațiunea invetiatoresca gr. or. confesiunala din Comuna *Calacea*, protopresviteratul Timisiorii, inspectoratul Vinga, devenita vacanta prin resignarea lui Arcadie Dimitrescu — cu terminu *pe 18 Maiu a. c. st. vechiu*, in care di va fi si alegerea.

Emolumintele inpreunate cu acésta stațiune sunt: a) in bani gata 126 fl; b) pe scripturistica 10 fl; c) pe conferintiele invetiatoresci 10 fl; d) in naturalie 60 meti grau; e) Un'a maja clisa; f) un'a maja sare; g) 25 fonti lumini; h) 4 stangeni lemne; i) 8 stangeni paie din care este a se incaldi si scól'a; l) 2 jugere livada estrav. m) $\frac{1}{4}$ jugeru gradina estra si n) $\frac{3}{4}$ jugeru gradina intrav. cu cortelulu liberu.

Doritorii de a ocupá acestu postu se aviséza recursele sale instruate conformu statutului organicu si adresate comitetului parochiale a le subterne pana la diu'a alegerei subscrisului Inspectoru in Vinga. Sub durat'a concursului au a se presentá in atare dumineca ori serbatóre in biseric'a din Calcea pentru a-si aretá desteritatea in cantare.

Calacea la 6 Apriliu 1880.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu **Antoniu Todorescu**. Inspectoru de Scóle.

Pentru deplinirea stațiunei invetiatoresci din comun'a *Dudu*, inspectoratul Agrisiului Cott. Aradului prin acést'a se escrie concursu cu terminu de alegere *pe 23. Aprilie st. v. a. c.*

Emolumintele sunt: in bani gata 150 fl. v. a. trei jugere pamentu, quartiru cu gradina de legumi, si stole dela imormentari.

Cei ce voru reflectá la acestu postu, au a-si trimitte recursele pana la 22 aprile — inspectorului per Pancota in Szöllös, cari au a fi adjustate cu testimoni preparandialu si de calificatiune si cu atestatu despre purtarea morala; éra pana atunci se se presenteze la biseric'a intr'o Dumineca ori serbatóre ca se se recomande alegatoriloru si prin cantare.

Dudu 28 Martie 1880.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Demetriu Pop'a** insp. cerc.

Pentru deplinirea parochiei de clas'a III. din *Ohaba-serbésca* protopresbiteratul Lipovei se escrie concursu cu terminu de alegere *pe 18 Maiu a. c.*

Emolumintele sunt: 1. Un'a sesiune pamentu; 2. gradina pentru legumi; 3. biru preotiescu dela 160 case câte un'a mesura cucurudiu despoiata; 4. venitele stolare.

Doritorii de a dobandi acést'a parochia, recursele lor adresate comitetului parochialu si instruite conformu prescrieloru statut. organicu pana in 11 Maiu a. c. voru avé a le subterne subscrisului protopresbiteru tractualu in Lipov'a.

Lipov'a, 9. Apriliu 1880.

Ioanu Tieranu m. p.

Protopresbiteru.

In contielegere cu Comitetulu parochialu.

Pentru deplinirea postului de invetiatoriu la scól'a gr. or. conf. din comunele Sudriasiu-Jupani, ottulu Carasiu prot. Fagetului se escrie concursu cu terminulu pana la 11 maiu a. c. st. v. in care diua se va tiené si alegerea.

Emolumentele sunt: in bani gata 202 fl. 30 cr. v. a. 15 meti de grau, 15 meti de cucuruza, pentru scripturistica 6 fl., pentru conferintia 10 fl., pentru curatore 12 fl., 10 orgii de lemne din care se va incaldi si scól'a, $2\frac{1}{2}$ jugere de pamentu aratoriu si cortelu liberu.

Doritorii de a ocupá acestu postu sunt avisati a-si trimitte recursele lor instruate conformu dispu-setiuniloru stat. org. si adresate respectivului com. par. catra dlu prot. Atanasiu Ioanovicu in Fagetu, pana la terminulu indicatu.

Sudriasiu-Jupani in 10 aprile 1880.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine **Atanasiu Ioanovicu m. p.** protop.

Deórece la concursulu primu, pentru deplinirea postului de capelanu clas'a III-a din *Budintiu*, nu s'a ivitu decât unu singuru recurinte; si sperandu-se cá la imbunatatirea dotatiunei va mai contribui si „Fondulu preotiescu“ spre a deveni parochi'a de-acolo, de clas'a II: prin acést'a se publica de nou concursulu la acelasi postu, classificatu acum de clas'a II. cu terminu de alegere *pe diu'a de 11 Maiu st. vechiu a. c.*

Emolumentele sunt: 10 lantie de pamentu si un'a a trei'a parte din venitul stolariu, acolo indatinatu.

Recursele, instruite conform prescrieloru Statutului organicu, si adresate respectivului Comitetu parochialu gr. or. sunt a se trimitte parintelui protopopu Georgiu Cratiunescu in Belintiu p. u. Kiszetó.

Este de observatu cá déca nu se voru ivi recurinti cu calificatiune de clas'a II. atunci se voru primi si recursele celor de clas'a III.

Recurrentii, dupa prealabil'a incunoscintiare a protopopului, se potu presentá in vr'o Dumineca ori Serbatore la biseric'a din locu, spre a-si aretá desteritatea in tipicu, cantari si cuventari bisericesci.

Budintiu, 27 Martiu 1880.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Georgiu Cratiunescu** protopopu.

La stațiunea invetiatoresca din comun'a gr. or. *Furlucu* in protop. Lugosiului, cottulu Carasiului, se deschide a dóu'a óra Concursu, cu terminu *pana la Dominec'a Floriloru* in care di va fi si alegerea.

Emolumentele sunt: 300 fl. v. a. salariu anualu, 2 jugere livéda, 7 stangeni lemne din care are a se incaldi si scól'a, cortelu liberu cu gradina de $\frac{1}{2}$ jugeru.

Recursele instruate in intielesulu statut. org. au a se adresá catra On. sinodu parochialu gr. or. din Furlucu si a se trimitte Dlui protopopu Georgiu Pesteanu in Lugosiu.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu D. protop. tractualu